

SUOMEN KUNTALIITTO
Sairaalapalvelut

TERVEYDENHUOLLON XXI ATK-PÄIVÄT
29. - 30.5.1995
Kalastajatorppa, Helsinki

Ylilääkäri Martti Kekomäki
HYKS

**TELEMATIIKAN VAIKUTUS LÄÄKETIETEeseen JA
HOITOTYÖHÖN**

Terveystieteiden XXI atk-päivät
Helsinki 29.-30.5.1995
Telematiikan vaikutus lääketieteeseen ja hoitotyöhön
Martti Kekomäki, HYKS

Telemaattinen hoito, engl. telemedicine ja telecare, käsittää kaikki ne hoitoon ja diagnostiikkaan liittyvät järjestelyt, joissa palvelun tuottaja, siis lääkäri tai hoitaja, eivät enää ole fyysisesti läsnä itse palvelun tuottamistapahtumassa. Läheisyys on korvattu reaaliaikaisella tiedonsiirtojärjestelmällä.

Ensimmäiset kokemukset telemaattisesta hoidosta on saatu harvaan asutuilta seuduilta, suurelta osin pohjois-Norjasta ja Tyynenmeren saarilta. Järjestelmä kehittynee edelleenkin nopeiten siellä, missä etäisyydet ovat pitkät ja palvelujärjestelmä vastaavasti keskittynyt, sekä tietotekniikka, varsinkin tiedonsiirto kehittyntä.

Telelääketiede tukee toistaiseksi diagnostiikkaa, hoidolle sillä on suoraan vähemmän annettavaa. Silti on jo nyt kehitelty järjestelmiä, joilla voidaan tukea esimerkiksi endoskooppista kirurgiaa, jopa sormien tuntoaistin antamaa informaatiota kyetään simuloimaan mielivaltaisen kauas. Käytännöllistä arvoa hoidollisilla sovelluksilla ei silti ole vielä käytännöllistä arvoa.

Diagnostiikan piirissä parin megabaudin nopeutta soveltava laitteisto siirtää jo nyt yhtä hyvin endoskooppista, histologista sekä röntgen- ja ultraäänikuvaa. Siirtonopeuden kasvaessa kohti satojen megatavujen sekuntinopeutta linjalle mahtuu lopulta kolmiulotteinen reaaliaikainen, monivärinen elävä kuva.

Telematiikka palvelee yhtä hyvin potilaskonsultaatioita, potilassiirtojen aikaista valvontaa kuin ns. seinättömän sairaalan ajatusta, jossa osa nykyisin sairaalassa olevista potilaista on siirretty kotiinsa, ja siellä siis telemaattiseen valvontaan. Tietenkin menetelmältä odotetaan paljon tukea myös koulutus- ja tutkimustoiminnalle.

Kehitys on nostava esiin ongelmia. Pelätään, että uusi menetelmä luo itselleen myös tarpeetonta kysyntää, kuten lääketieteessä on monesti käynyt. Poikkeako telemaattisessa järjestelmässä konsultoivan lääkärin vastuu jotenkin 'tavallisen' konsultin vastuusta? Entäpä jos konsultti toimii merien takana, eikä ole edes rekisteröity konsultoivan maan ammatinharjoittajien rekisteriin? Ennen muuta tarvitaan tietoa järjestelmän tuottamien hyötyjen ja sen synnyttämien kustannusten suhteista, ennenkuin laajoihin sovelluksiin päädytään.

Kaikkiaan telelääketiede näyttäisi osaltaan tukevan palvelujärjestelmän keskittymistä, tiedollisten ja aikanaan myös taidollisten monopolien vahvistumista. Ajankäytön tehostuessa muutama huippuspesialisti kykenee tuottamaan alansa diagnostiset palvelut monikertaiselle väestölle työpöytänsä äärestä liikahdamatta.

Suomella, EU:n harvimpaan asutulla jäsenmaalla, on nykyaikaisine infrastruktuureineen ja integroituneine palvelujärjestelmineen taattu asema tulevaisuuden telemaattisen terveydenhoidon kehittäjänä.